

Asia: Lausuntopyyntö (OKM/72/040/2014) opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelemasta hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleisistä kirjastoista ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Viite: OKM120:00/2014

kirjaamo@minedu.fi
kirjastolaki@minedu.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt 19.8.2016 Erikoiskirjastojen neuvoston lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleisistä kirjastoista ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta. Kiitämme mahdollisuudesta lausua ja esitämme lausuntonamme seuraavan.

Erikoiskirjastojen neuvosto edustaa Erikoiskirjastojen ja tietopalvelujen verkostoa, johon kuuluu tällä hetkellä edustus yli 70:stä erikoiskirjastosta ja tietopalvelusta. Hallituksen esitys koskisi yleisiä kirjastoja, joten sillä ei olisi suoria vaikutuksia erikoiskirjastojen toimintaan. Esitysluonnoksessa on erikseen mainittu kaksi erikoiskirjastoa, Näkövammaisten kirjasto Celia ja Varastokirjasto. Celian johtokunta lausuu myös lakiesityksestä.

Kirjasto- ja tietopalveluympäristön muuttuessa lainuudistus on perusteltu ja luonnoksessa esitetyt tavoitteet saavat erikoiskirjastojen tuen. Erityistä huomiota kiinnitimme kuitenkin yhteistyötä käsitteleviin kohtiin. Suomen kirjastoverkosto toimii tiiviissä yhteistyössä eikä erikoiskirjastojen ja yleisten kirjastojen välinen yhteistyö ole poikkeus.

Tällä hetkellä voimassaolevassa kirjastolaissa yhteistyöstä on säädetty 4 § 1 mom:ssa rajaamalla yhteistyötahot muihin yleisiin kirjastoihin sekä oppilaitoskirjastoihin ja tieteellisiin kirjastoihin. Valmisteilla olevassa hallituksen esitysluonnoksessa kirjastolain 8 §:ssä yhteistyötahoiksi on määritelty myös erikoiskirjastot. Neuvosto pitää tätä muutosta tarpeellisena ja on siihen tyytyväinen. On positiivista, että lakiehdotukseen on kirjattu yleisten kirjastojen yhteistyökumppanit ja että yleisiltä kirjastoilta edellytetään yhteistyötä muiden kirjastojen kanssa (§ 8). On myös positiivista, että lakiehdotus mahdollistaa yhteistyön tekemisen muiden toimijoiden kanssa, sillä tulevaisuuden toimintamallit voivat edellyttää monenlaisia kumppanuuksia.

Lakiehdotus ei avaa näitä kumppanuusmalleja enempää, mikä olisi ollut toivottavaa. Esitysluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan, että 8 § 2 mom. mukaan yhteistyötahon ja -tarpeen arviointi tapahtuisi tehtäväkohtaisesti yleisen kirjaston toimesta. Erikoiskirjastojen neuvosto näkee, että yhteistyön arviointi tapahtuisi yhteistyötahon kanssa yhteisesti, ei pelkästään toisen osapuolen toimesta.

Luonnoksessa esitetään myös yleisten kirjastojen keskuskirjaston tehtävien ja toimintatapojen muuttamista ja nimen vaihtamista valtakunnalliseksi keskuskirjastoksi. 9 §:ssä todetaan, että valtakunnallinen keskuskirjasto tekisi kehittämistyötä sekä yleisten kirjastojen että muiden kirjastojen kanssa. Erikoiskirjastot ovat tehneet yhteistyötä nykyisen yleisten kirjastojen keskuskirjaston kanssa. Esimerkiksi Kirjastot.fi -sivusto on tuonut näkyvyyttä erikoiskirjastoille ja

erikoiskirjastojen yhteiset verkkosivut ovat osana tätä palvelukokonaisuutta. Toivomme yhteistyön jatkuvan myös tulevan valtakunnallisen keskuskirjaston kanssa.

Digitalisaation myötä palvelujen saavutettavuus toteutuu entistä paremmin ja yhteistyö saa uusia muotoja, jotka hyödyntävät koko kirjastokenttää. Yhteistyössään suomalainen kirjastoverkosto voi toimia myös kansainvälisenä esimerkkinä.

Helsingissä 23.9.2016

Erikoiskirjastojen ja tietopalvelujen verkoston psta

Soile Manninen

Erikoiskirjastojen neuvoston puheenjohtaja